

Tantárgy neve: Holocaust és nevelés	Jellege: szabadon választott	Kreditek: 3	Tantárgykód: WPED803
Tantárgyfelelős: Gombocz Eszter, PhD, egy. docens	Munkaforma: szeminárium	Óraszám: N: 30 / L: 12	Értékelés: gyakorlati jegy

A tantárgy oktatásának célja:

A szeminárium kettős célt követ: egyrészt összekapcsolja a holokausztoktatást és az emberi jogi nevelést, másrészt elkülöníti a holokausztmegemlékezések és a holokausztoktatás funkcióit. A kurzus során kompenzálni próbáljuk a holokausztmegemlékezések áldozatközpontú szemléletét. Tanulmányozzuk az elkövetők, a be nem avatkozók és az embermentők indítékait is. (ún. „normalizáló” megközelítés, szociálpszichológiai szempontok). Ebben a keretben a holokauszt és a jelenkori történelem dilemmáival (kirekesztés – befogadás, előítéletek – tolerancia), az antiszemitizmus és más előítéletek mechanizmusaival foglalkozunk. A kurzus során külön hangsúlyt kap a (magyar) felelősség (a kollaboráció) kérdése (politikai vezetés, az egyházak, a zsidó tanácsok, az egyes emberek döntései). Az órákon és azokon kívül műhelymunkára (a holokausztoktatás jó gyakorlatainak alkalmazására, túlélő – interjúrészletek, (dokumentum/játék)film részletek elemzésére, emlékhelyek, aktuális kiállítások látogatására), ill. helytörténeti kutatómunkára is lehetőség nyílik.

Fejlesztendő kompetenciaterületek:

Ismeretek: a holokauszt interdiszciplináris megközelítési útjai, emberi jogok. Képességek: önálló ítéletalkotás, vitakészség, empátia. Attitűd: különböző nézőpontok elfogadása, kritikus önreflexió, elkötelezettség.

Kötelező irodalom:

A holokauszt, az iskola és a tanár. A holokauszt téma iskolai oktatása: helyzetelemzés és képzésfejlesztés. (Szerk.) FORRÁS-BIRÓ Aletta. Oktatókutató és Fejlesztő Intézet: Budapest, 2016

(44-47,69-83, 143-163) valamint további, a választott témához kapcsolódó oldalak)

http://ofi.hu/sites/default/files/attachments/a_holokauszt_az_iskola_es_a_tanar_0.pdf

Kézikönyv a holokausztról tanárok és tanulók számára. Szerk. LORÁND Ferenc – TISZÓCZI Tamás. Országos Közoktatási Intézet: Budapest, 2004. (Gyakorlatközelben) (11-19, 59-62, 72-84, 221-228)

IDO Abram: Nevelés Auschwitz után – kisebb gyerekeknek is! In: Kovács Mónika (szerk.): Holokausztoktatás és autonómiára nevelés. Hannah Arendt Egyesület: Budapest, 2001. (155-160)

KOVÁCS Mónika: Kollektív emlékezet és holokauszt múlt. Corvina, 2016. (113-121)

KOVÁCS Mónika: Holokauszt: történelem és emlékezet. In: Kovács Mónika (szerk.): Holokauszt: történelem és emlékezet. Hannah Arendt Egyesület: Budapest, 2005. (5-11)

KÖSSLER, Gottfried: Perspektívaváltás. Javaslatok a holokauszt történetének és hatásának tanítására. In: Kovács Mónika (szerk.): Holokausztoktatás és autonómiára nevelés. Hannah Arendt Egyesület: Budapest, 2001. (78-86)

LORÁND Ferenc: A holocausttéma pedagógiai dimenziói. Új Pedagógiai Szemle 1997:6. (12-23)

Megközelítések. Tanári kézikönyv a holokauszt témakörének feldolgozásához. Történelemtanárok Egylete, 2005. (44-55, 103-107)

Ajánlott irodalom:

ADORNO, Theodor W.: Nevelés Auschwitz után. In: Kovács Mónika (szerk.): Holokausztoktatás és autonómiára nevelés. Hannah Arendt Egyesület: Budapest, 2001. (29-42)

STROM, Margot Stern – SLEEPER, Martin – JOHNSON, Mary: Szemtől szemben a történelemmel és önmagunkkal. A történelem és az etika szintézise a hatékony történelemoktatásban. In: Kovács Mónika (szerk.): Holokausztoktatás és autonómiára nevelés. Hannah Arendt Egyesület: Budapest, 2001. (89-112)

BAUMAN, Sygmunt: A modernitás és a holokauszt. Új Mandátum Könyvk.: Budapest, 2001. (169-211)

KATZ Katalin: Visszafojtott emlékezet: a magyarországi romák holokauszttörténetéhez. Pont: Budapest, 2005. (Választható részletek)

NEWMAN, Leonard S.: Az elkövetők viselkedésének „szociálpszichológiai” magyarázata. In: Kovács Mónika (szerk.): Holokauszt: történelem és emlékezet. Hannah Arendt Egyesület: Budapest, 2005. (155-161)

A holokauszt és a keresztény világ. (Szerk. Carol Rittner – Stephen D. Smith – Irena Steinfeldt) Egyházfórum Alapítvány, Balassi Kiadó, 2009. (Választható részletek)

Kurzustematika:

1. Holokausztoktatás és autonómiára nevelés. Fogalmak (Holokauszt, Soá, hurbán, genocídium, stb.)
2. A holokauszt és más népirtások, emberi jogok. A holokauszt és az emberi természet
3. A holokauszt magyarázatai. A holokauszt az oktatásban. Megközelítési módok
4. A holokauszt társadalma: áldozatok, elkövetők, be nem avatkozók, embermentők, a „szürke zóna”.
Perspektívaváltás, dilemmák
5. A (magyar) felelősség kérdése a holokausztban. A propaganda ereje.
6. A holokauszt szociálpszichológiai megközelítése. Az előítéletek kialakulása (filmelemzés)
7. A holokauszt személyes sorsokon keresztül. A roma holokauszt
8. Jó gyakorlatok (lokalizált) adaptálása. Emléknep, emlékhét, helytörténeti séta szervezése
9. A soá a filmművészetben, emlékművek
10. Szemben az előítéletekkel a mai Magyarországon. (Dokumentumfilm elemzése) A Haver Egyesület
(Nemzetközi, magyarországi kutatások)

Követelmények, értékelés:

75%-os részvétel; aktív részvétel az órákon (40%), egy 3-4 oldalas, szakirodalmi jegyzékkel ellátott, írásban is beadandó referátum (40%), írásbeli számonkérés az olvasmányokból (20 %)

Kurzus hirdetője:

WJLF Neveléstudományi tanszék

Félév:

2021/22. tavasz

Oktató:

Gombocz Eszter, PhD, egy. docens